

PORADNIK DLA POCZĄTKUJĄCEGO ZAMAWIAJĄCEGO

Komentarz i redakcja
merytoryczna: Jerzy Czaban

CZĘŚĆ I NAJWAŻNIEJSZE DEFINICJE

EduStrefa. Roczna opieka prawna i merytoryczna

Wstęp

Zamówienie publiczne to skomplikowana procedura. Wielu początkujących zamawiających czuje się przytłoczona ilością szczegółów, o jakich musi pamiętać tworząc i przeprowadzając postępowanie o udzielenie zamówienia.

Najczęściej stawiane pytania przez początkujących specjalistów ds. zamówień publicznych, to:

- **Co powinien wiedzieć każdy zamawiający?**
- **Jak przygotować postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego?**
- **Jak dobrze napisać SIWZ?**
- **Kto może kontrolować zamówienia publiczne?**

Przedstawiamy poradnik dla osób, które właśnie zaczynają swoją przygodę z zamówieniami publicznymi.

Jeśli jesteś zamawiającym, a stworzenie pierwszego postępowania jeszcze przed Tobą, poradnik pomoże Ci przygotować się do pierwszego zamówienia.

Jeśli jesteś wykonawcą, znajdziesz tu sporo kluczowej wiedzy, bez której trudno zrozumieć, czym są zamówienia publiczne.

Dowiesz się, jakie są najważniejsze definicje związane z zamówieniami publicznymi oraz jakich trybów udzielania zamówień możesz użyć w przygotowaniu swojego postępowania.

Zapraszamy też na nasze cykliczne szkolenie **Wszystko co zamawiający musi wiedzieć o dokumentach elektronicznych i podpisie elektronicznym**, z którego dowiesz się więcej o przygotowywaniu oferty i przeprowadzaniu zamówienia.

Słowa kluczowe

Podpis elektroniczny, SIWZ, Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia, zamówienia publiczne, miniPortal, postępowanie o udzielenie zamówienia, najkorzystniejsza oferta, zamawiający, wykonawca

Najważniejsze definicje

Zamówienie publiczne

Zamówienie publiczne – należy przez to rozumieć umowy odpłatne zawierane między zamawiającym a wykonawcą, których przedmiotem są usługi, dostawy lub roboty budowlane.*

*Źródło definicji - Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 października 2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy Prawo zamówień publicznych z dnia Dz. U. 2018 r. poz. 1986 z późn.zm.

Art.2 pkt 7a) *postępowaniu o udzielenie zamówienia - należy przez to rozumieć postępowanie wszczynane w drodze publicznego ogłoszenia o zamówieniu lub przestania zaproszenia do składania ofert albo przestania zaproszenia do negocjacji w celu dokonania wyboru oferty wykonawcy, z którym zostanie zawarta umowa w sprawie zamówienia publicznego, lub*
- w przypadku trybu zamówienia z wolnej ręki - wynegocjowania postanowień takiej umowy;

Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ)

Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ) – to zbiór dokumentów, który zawiera wszelkie warunki i wymagania stawiane wykonawcom w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego. Obowiązek przygotowania SIWZ spoczywa na zamawiającym, który przygotowuje postępowanie w każdym trybie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego z wyjątkiem trybu licytacji elektronicznej lub zamówienie z wolnej ręki.

Podpis elektroniczny

Podpis elektroniczny – dane w formie elektronicznej dodane do innych danych elektronicznych lub logicznie z nimi powiązane i służące jako metoda uwierzytelnienia (źródło definicji Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 1999/93/WE z dnia 13 grudnia 1999 r.).

Art.3.12) „*kwalifikowany podpis elektroniczny*” oznacza zaawansowany podpis elektroniczny, który jest składany za pomocą kwalifikowanego urządzenia do składania podpisu elektronicznego i który opiera się na kwalifikowanym certyfikacie podpisu elektronicznego.*

*(ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE)

Miniportal

Miniportal – portal online dla zamawiających i wykonawców do obsługi postępowań o udzielenie zamówienia publicznego.

Miniportal jest rozwiązaniem ogólnodostępnym, uniwersalnym i nieodpłatnym, szczególnie przydatnym Zamawiającym, którzy nie posiadają własnych narzędzi informatycznych do obsługi postępowań o udzielenie zamówienia publicznego.

Od 2018 r. z Miniportalu mogą korzystać wszyscy zamawiający (źródło definicji Instrukcja Użytkownika Systemu Mini PortalePUAP).

Najkorzystniejsza oferta

Najkorzystniejsza oferta – oferta, która przedstawia najkorzystniejszy bilans ceny lub kosztu i innych kryteriów odnoszących się do przedmiotu zamówienia publicznego, **a w szczególności w przypadku zamówień w zakresie działalności twórczej lub naukowej**, których przedmiotu nie można z góry opisać w sposób jednoznaczny i wyczerpujący lub która najlepiej spełnia kryteria inne niż cena lub koszt, gdy cena lub koszt jest stała albo z najniższą ceną lub kosztem, gdy jedynym kryterium oceny jest cena lub koszt.

PORADNIK

DLA POCZĄTKUJĄCEGO ZAMAWIAJĄCEGO

Komentarz i redakcja
merytoryczna: Jerzy Czaban

CZĘŚĆ II

TRYBY UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ

EduStrefa. Roczna opieka prawna i merytoryczna

MATERIAŁY SZKOLENIOWE

Tryby udzielania zamówień

Wstęp

Tryb udzielania zamówień - to sposób/forma prowadzenia postępowania przez zamawiającego, której warunki i wymagania określa ustawa. Należy pamiętać, że mają one ściśle określoną formę i wymagają pełnej dokumentacji.

Podstawowymi trybami udzielania zamówienia są **przetarg nieograniczony** oraz **przetarg ograniczony**.

Tryby negocjacje z ogłoszeniem, dialog konkurencyjny, partnerstwo innowacyjne, negocjacje bez ogłoszenia, zamówienie z wolnej ręki, licytacja elektroniczna albo zapytanie o cenę **mogą być stosowane tylko w przypadkach określonych w ustawie**.

WAŻNE

1. Do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia w trybie przetargu nieograniczonego, przetargu ograniczonego, negocjacji z ogłoszeniem, dialogu konkurencyjnego, partnerstwa innowacyjnego lub licytacji elektronicznej, zamawiający zaprasza wykonawców poprzez publiczne zaproszenie (Ogłoszenie o zamówieniu) wybranego trybu.

WAŻNE

2. Do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia w trybie negocjacji bez ogłoszenia, zapytania o cenę lub zamówienia z wolnej ręki, zamawiający zaprasza imiennie wybranych wykonawców.

3. Jeżeli wartość zamówienia jest równa lub przekracza „próg unijny” ustalony dla dostaw lub usług, od którego uzależnione jest publikowanie ogłoszeń w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, zamawiający w terminie 3 dni od daty wszczęcia postępowania obowiązany jest zawiadomić Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych o wszczęciu postępowaniu, podając uzasadnienie faktyczne i podstawę prawną wybranego trybu.

Przetarg nieograniczony

Ustawa określa przetarg nieograniczony jako „tryb udzielenia zamówienia, w którym w odpowiedzi na publiczne ogłoszenie o zamówieniu oferty mogą składać wszyscy zainteresowani wykonawcy”.

Przetarg nieograniczony można przeprowadzić bez względu na wartość, rodzaj zamówienia czy inne brane pod uwagę w ustawie kryteria.

W tym trybie, po zamieszczeniu Ogłoszenia o zamówieniu (BZP/DUUE, strona internetowa oraz miejsce publicznie dostępne w siedzibie zamawiającego), Specyfikację istotnych warunków zamówienia zamieszcza się na stronie internetowej.

Jeżeli wartość zamówienia nie przekracza „progu unijnego” zamawiający może żądać od wykonawców wniesienia wadium.

Jeżeli wartość zamówienia jest równa lub wyższa niż „próg unijny” zamawiający obowiązany jest żądać wniesienia wadium, Wysokość wadium nie może przekraczać 3 % wartości zamówienia.

WAŻNE

1. Wadium wnoszone w pieniądzu należy wpłacić przelewem na wskazane przez zamawiającego konto, przed upływem terminu składania ofert.
2. Zamawiający obowiązany jest odrzucić ofertę, jeżeli wadium nie zostanie wniesione lub zostanie wniesione nieprawidłowo.

Przetarg ograniczony

Tryb ten opisano w ustawie - Prawie zamówień publicznych - w oddziale 2 rozdział 3.

Ustawa określa **przetarg ograniczony** jako tryb udzielenia zamówienia, w którym, w odpowiedzi na publiczne ogłoszenie o zamówieniu, wykonawcy składają wnioski o dopuszczenie do udziału w przetargu, a oferty mogą składać wykonawcy zaproszeni do składania ofert.

Ogłoszenie o zamówieniu jest zaproszeniem potencjalnych wykonawców do składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego.

W oparciu o złożone wnioski oraz dołączone do nich oświadczenia o spełnieniu wymaganych warunków oraz brak podstaw do wykluczenia z postępowania (nadprogowo Jednolity Europejski Dokument Zamówienia) zamawiający kwalifikuje do udziału w postępowaniu wykonawców, którzy spełniają warunki udziału w postępowaniu.

Przetarg ograniczony, podobnie jak przetarg nieograniczony, można przeprowadzić w każdym wypadku, bez względu na wartość, rodzaj zamówienia czy inne kryteria brane pod uwagę w ustawie.

WAŻNE

1. W postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, wszczynanym w trybie przetargu ograniczonego, negocjacji z ogłoszeniem, dialogu konkurencyjnego, partnerstwa innowacyjnego oraz licytacji elektronicznej, Ogłoszenie o zamówieniu jest zaproszeniem do składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia.

2. W trybach tych zamawiający może ograniczyć liczbę wykonawców, których zaprosi do składania ofert:

- w przetargu ograniczonym – nie mniej niż 5 i nie więcej niż 20,
- w trybie negocjacji z ogłoszeniem – nie mniej niż 3,
- w trybie dialogu konkurencyjnego -nie mniej niż 3,
- w trybie partnerstwa innowacyjnego – nie mniej niż 3,

3. Jeżeli liczba wykonawców, którzy spełniają wymagane warunki jest większa niż określona w ogłoszeniu, zamawiający zaprasza do składania ofert wykonawców wyłonionych na podstawie kryteriów selekcji.

4. Jeżeli liczba wykonawców spełniających warunki udziału w postępowaniu jest mniejsza niż określona w Ogłoszeniu o zamówieniu, zamawiający zaprasza do składania ofert wszystkich wykonawców spełniających te warunki.

Negocjacje z ogłoszeniem

Tryb ten opisano w ustawie Prawo zamówień publicznych, w oddziale 3 rozdziału 3.

Zgodnie z ustawą, to „tryb udzielenia zamówienia, w którym, po publicznym ogłoszeniu o zamówieniu, zamawiający zaprasza wykonawców dopuszczonych do udziału w postępowaniu do składania ofert wstępnych, prowadzi z nimi negocjacje, a następnie zaprasza ich do składania ofert”.

Prawo zamówień publicznych przewiduje 9 okoliczności, przy wystąpieniu których można udzielić zamówienia w trybie negocjacji z ogłoszeniem – są to okoliczności wymienione w punktach 1 – 9 art. 55.1. Pzp.

WAŻNE

1. Tryb ten dopuszcza zamawiającemu możliwość odstąpienia od negocjacji i dokonanie wyboru oferty najkorzystniejszej na podstawie złożonych ofert wstępnych, jeżeli taką możliwość określono w Ogłoszeniu o zamówieniu.
2. Zamawiający może odstąpić od publikowania ogłoszenia o zamówieniu, jeżeli w postępowaniu prowadzonym na podstawie art. 55 ust. 1 pkt 1, zaprosi do negocjacji wyłącznie wszystkich wykonawców, którzy w prowadzonym uprzednio postępowaniu w trybie przetargu nieograniczonego lub przetargu ograniczonego w terminie złożyli oferty, których treść odpowiadała treści SIWZ i nie podlegali wykluczeniu.

Dotyczy to np. sytuacji, w których złożono oferty, których cena przekracza środki finansowe, które zamawiający zamierzał przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia i nie może przeznaczyć więcej (w takim przypadku oferty złożone w unieważnionym przetargu nieograniczonym lub ograniczonym traktuje się jako oferty wstępne).

Dialog konkurencyjny

Dialog konkurencyjny to tryb udzielenia zamówienia, w którym po publicznym ogłoszeniu o zamówieniu zamawiający prowadzi z wybranymi przez siebie wykonawcami dialog, a następnie zaprasza ich do składania ofert.

Okoliczności stosowania trybu są takie same jak dla trybu negocjacji z ogłoszeniem.

Zamawiający po wyborze najkorzystniejszej oferty może w celu potwierdzenia zobowiązań finansowych lub innych warunków zawartych w ofercie negocjować z wykonawcą, którego oferta została wybrana jako najkorzystniejsza, ostateczne warunki umowy, o ile nie skutkuje to zmianami istotnych elementów oferty lub zmianami potrzeb i wymogów określonych w ogłoszeniu o zamówieniu ani nie prowadzi do zakłócenia konkurencji lub dyskryminacji wykonawców.

WAŻNE

1. Tryb dialogu konkurencyjnego nie przewiduje składania ofert wstępnych.

2. Podstawowym celem wyboru procedury negocjacyjnej jest uzyskanie wiedzy na temat przedmiotu i warunków zamówienia od wykonawców w trakcie prowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia.

Ponieważ tryb ten nie przewiduje składania ofert wstępnych, w oparciu o ocenę których zamawiający „uczy się od wykonawców” - wymaga od zamawiających wyższych kwalifikacji w zakresie wiedzy i doświadczenia, dotyczących prowadzonego postępowania niż w przypadku trybu negocjacji z ogłoszeniem.

3. Należy zwrócić szczególną uwagę na zapewnienie przestrzegania zasad uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców korzystając z możliwości dopuszczalnych negocjacji w zakresie ostatecznych warunków umowy.

Partnerstwo innowacyjne

Art. 73a. 1. Ustawy o PZp określa partnerstwo innowacyjne jako „tryb udzielenia zamówienia, w którym w odpowiedzi na publiczne ogłoszenie o zamówieniu zamawiający zaprasza wykonawców dopuszczonych do udziału w postępowaniu do składania ofert wstępnych, prowadzi z nimi negocjacje, a następnie zaprasza do składania ofert na opracowanie innowacyjnego produktu, usług lub robót budowlanych niedostępnych na rynku oraz sprzedaż tych produktów, usług lub robót budowlanych”.

Procedura postępowania w tym trybie jest taka sama jak w przypadku trybu negocjacji z ogłoszeniem.

Negocjacje bez ogłoszenia

To tryb udzielenia zamówienia, w którym zamawiający wybiera wykonawców i negocjuje z nimi warunki umowy, a następnie zaprasza do składania ofert.

Udzielenie zamówienia w trybie negocjacji bez ogłoszenia musi poprzedzać spełnienie przynajmniej jednego z warunków wymienionych w ustawie. Prawo zamówień publicznych przewiduje 4 okoliczności, przy wystąpieniu których można udzielić zamówienia w trybie negocjacji bez ogłoszenia – są to okoliczności wymienione w punktach 1 – 4 art. 62.1. Pzp.

WAŻNE

1. Jeżeli wartość zamówienia jest równa lub przekracza „próg unijny” ustalony dla dostaw lub usług, od którego uzależnione jest publikowanie ogłoszeń w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, zamawiający w terminie 3 dni od daty wszczęcia postępowania obowiązany jest zawiadomić Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych o wszczęciu postępowaniu, podając uzasadnienie faktyczne i podstawę prawną wybranego trybu.
2. Naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest niezawiadomienie Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych w terminie 3 dni od wszczęcia postępowania, o wszczęciu postępowania w trybie negocjacji bez ogłoszenia z podaniem okoliczności faktycznych i podstawy prawnej wyboru trybu.
3. Naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest wybór trybu negocjacji bez ogłoszenia z naruszeniem okoliczności stosowania trybu, określonych w ustawie Pzp.
4. Zamawiający, niezwłocznie po wyborze oferty najkorzystniejszej, może odpowiednio zamieścić w Biuletynie Zamówień Publicznych lub przekazać do Urzędu Publikacji Unii Europejskiej ogłoszenie o zamiarze zawarcia umowy zawierające co najmniej:
 - 1) nazwę (firmę) oraz adres zamawiającego;
 - 2) określenie przedmiotu oraz wielkości lub zakresu zamówienia;
 - 3) uzasadnienie wyboru trybu negocjacji bez ogłoszenia;
 - 4) nazwę (firmę) albo imię i nazwisko oraz adres wykonawcy, którego ofertę wybrano.

Licytacja elektroniczna

Tryb postępowania, w którym zamawiający wszczyna postępowanie za pomocą platformy elektronicznej na stronie internetowej, umożliwiającej wprowadzenie niezbędnych danych w trybie połączenia bezpośredniego. W trybie licytacji elektronicznej wykonawcy składają oferty (postąpienia), które podlegają automatycznej klasyfikacji.

Licytacja elektroniczna może być jednoetapowa lub wieloetapowa, w zależności od potrzeb zamawiającego w kontekście ustawy (art. 79 ustawy).

Tworząc postępowanie w trybie licytacji elektronicznej należy szczególnie mieć na uwadze ustawę, która określa m.in. ogłoszenie o zamówieniu w trybie licytacji, termin składania wniosków i rozpatrzenia (zamknięcia) licytacji, postać złożonej oferty etc.

Zamówienie z wolnej ręki

Tryb udzielenia zamówienia, w którym zamawiający udziela zamówienia po negocjacjach tylko z jednym wykonawcą. O tym, czy zamawiający może udzielić zamówienia z wolnej ręki, decyduje spełnienie przynajmniej jednej z okoliczności wymienionych w artykule 67 ustawy.

WAŻNE

1. Tryb zamówienia z wolnej ręki jest trybem szczególnym, niekonkurencyjnym, w którym jako zasada mamy do czynienia tylko z jednym wykonawcą.
2. Wybór trybu zamówienia z wolnej ręki z naruszeniem okoliczności stosowania trybu określonych w ustawie, stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych.
3. Jeżeli wartość zamówienia jest równa lub przekracza „próg unijny” ustalony dla dostaw lub usług, od którego uzależnione jest publikowanie ogłoszeń w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, zamawiający w terminie 3 dni od daty wszczęcia postępowania obowiązany jest zawiadomić Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych o wszczęciu postępowaniu, podając uzasadnienie faktyczne i podstawę prawną wybranego trybu.
4. Niezawiadomienie Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych w terminie 3 dni stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

W trybie zamówienia z wolnej ręki nie stosuje się przepisów dotyczących SIWZ.

Zapytanie o cenę

To tryb, w którym zamawiający kieruje pytanie o cenę dostawy/usługi tylko do wybranych przez siebie wykonawców, po czym zaprasza ich do składania ofert.

Urząd Zamówień Publicznych podkreśla poza przetargowy charakter trybu zapytania o cenę i przypomina, że w przypadku jakichkolwiek wątpliwości z wybraniem tego trybu należy zrezygnować z zapytania o cenę na rzecz przetargu ograniczonego bądź nieograniczonego).

Artykuł 70 ustawy mówi, że: „zamawiający może udzielić zamówienia w trybie zapytania o cenę, jeżeli przedmiotem zamówienia są dostawy lub usługi powszechnie dostępne o ustalonych standardach jakościowych, a wartość zamówienia jest mniejsza niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8. Nie precyzuje jednak, co rozumie się przez „dostawy lub usługi powszechnie dostępne.

Dopiero UZP precyzuje ten zapis na stronie urzędu:

Przez powszechną dostępność dostaw lub usług należy rozumieć zatem oferowanie ich przez liczne podmioty na rynku, co umożliwia łatwy dostęp do tych dóbr praktycznie nieograniczonej grupie konsumentów, co z kolei łączy się wprost z powszechną konsumpcją takich dóbr czy usług.

Oznacza to, że tryb zapytania o cenę nie może być wykorzystywany do nabywania towarów lub usług specjalistycznych, przeznaczonych dla wąskiego kręgu odbiorców, o dostępności ograniczonej do nielicznych, specjalistycznych wykonawców.

Zamawiający wybiera ofertę w oparciu o jedyne kryterium – najniższa cena.

W zestawieniu trybów nie uwzględniono konkursu – jest on osobnym postępowaniem, które działa na zasadzie publicznego przyrzeczenia.

SYLWETKA EKSPERTA

JERZY CZABAN

Jeden z pierwszych wykładowców zamówień publicznych wpisanych na listę trenerów, prowadzoną do 1997 r. przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych.

Prezydent Białegostoku w latach 1989-1990.

Były arbiter zamówień publicznych wpisany na listę przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych. Współautor programów szkoleniowych I i II stopnia, zakupionych w 1995 r. przez UZP i wprowadzonych jako obowiązkowe przy prowadzeniu szkoleń autoryzowanych przez UZP.

Więcej o zamówieniach publicznych dowiesz się na szkoleniach ApexNet

Sprawdź nasz **harmonogram**, klikając w przycisk
poniżej:

**SPRAWDŹ
SZKOLENIA**

